

REFLECTIELES Think big act now!

De reflectieles in het kort

De leerlingen gaan nog meer **positieve impact** maken! Met toffe presentatiematerialen vol tips en duurzame keuzes delen ze het geleerde met zoveel mogelijk leerlingen en docenten op school. Uiteraard tellen deze presentaties mee voor de ImpactChallenge. Hebben ze een andere klas erbij betrokken met een presentatie in die klas? Een nieuwskrant gemaakt en in de aula opgehangen? Informatieve posters in school of in de buurt opgehangen? Brief naar de gemeente geschreven met lokale duurzame tips? Zet het op de actielijst!

Benodigde materialen

- [Slides in LessonUp](#)
- Posterformaat papier/karton.
- Potloden/stiften/markers/schaar/lijm/oude tijdschriften (evt collage).
- Post-its.
- Werkblad.
- Knipblad met logo en facts to impress.
- Enkele laptops om informatie op te zoeken.

Tijd

Deze les duurt 60 minuten.

Slide 1: Vertel: Inmiddels hebben jullie veel geleerd met het ImpactProject. Je snapt nu beter wat belangrijk is bij verduurzamen en wat je zelf kan doen!

Think Big Act Now! Als jullie de rest van de school ook enthousiast maken, hebben jullie nóg meer positieve impact. Daar gaan we deze les mee aan de slag.

Stap 1: Quiz - Weet jij nu hoe het zit?

(10 min, klassikaal)

Slide 2: Vertel: We beginnen als reflectie op het Impact Project met een kleine quiz:

1. Antwoord: B

Vertel: De grootste schadelijke impact zit in het eten en drinken zelf, vooral in rundvlees, dat heb je in de les over eten ontdekt. Het maken van veevoer verbruikt veel land en water voor het graan. De gifstoffen die op het graan worden gespoten zijn slecht voor de biodiversiteit. En de scheten en boeren van de koeien zijn sterke broeikasgassen!

Vraag de leerlingen: wat kun je doen?

Minder vaak rundvlees en zuivel maakt echt heel veel verschil.

Heel goed om dus ook zo min mogelijk voedsel te verspillen!

De verpakking heeft veel minder schadelijke impact maar het is natuurlijk wel superbelangrijk om ervoor te zorgen dat deze niet in de natuur terecht komt, gooi het dus in de (juiste) prullenbak.

Slide 3: **2. Antwoord:** D

Vertel: Vliegen heeft veel schadelijke impact op de aarde omdat het vliegtuig gigaveel brandstof (kerosine) onderweg verbrandt; daarbij komt veel CO₂ vrij waardoor de aarde opwarmt. Dat leerde je in de les over vliegen!

Om de CO₂ uit de lucht te halen zijn er heel veel bomen nodig! Wel 1000 voor een retourtje Bali als het vliegtuig normaal bezet is.

Vraag de leerlingen: wat kun je doen? Minder vliegen helpt dus echt, go local!

Slide 4: **3. Antwoord:** B

Vertel: In een spijkerbroek zit veel 'verborgen water'. Bij het maken van de broek wordt veel water gebruikt om bijvoorbeeld de katoenplanten te laten groeien. Dat heb je onderzocht in de spijkerbroek-les.

Voor het water dat nodig is om 1 spijkerbroek te maken kun je wel 200 tot 400 keer douchen (het hangt er ook vanaf hoe lang je doucht natuurlijk ;-).

Vraag de leerlingen: wat kun je doen? Een toffe tweedehands jeans kopen in plaats van een nieuwe scheelt dus veel!

Slide 5: **4. Antwoord:** A

Vertel: Het maken van een laptop heeft heel veel schadelijke impact, veel meer dan het gebruiken van de laptop (stroom en data).

Je bespaart de wereld een hoop giftige stoffen als je zuinig bent op je 'oude apparaat' en er zo langer mee door kunt! Dit heb je in de laptopsles onderzocht.

Vraag de leerlingen: Wat kun je doen?

Bescherm je laptop of mobieltje goed met een hoes, koop refurbished als de oude het echt niet meer doet. Lever de kapotte in. Je hebt in de elektronicales tips gehad waar dat kan!

2. Hoeveel bomen zijn er nodig om de CO₂ uit de lucht te halen van een retour vliegtreis naar Bali?

A	30	300	B
C	500	1000	D

Het goede antwoord is A B C **D** ☐ Alternatieve antwoorden mogelijk

3. Hoeveel water is er nodig voor het maken van 1 spijkerbroek?

A	zoveel water dat je er 20 keer van kunt douchen	zoveel water dat je er 200 keer van kunt douchen	B
---	---	--	---

Het goede antwoord is A B C D ☐ Alternatieve antwoorden mogelijk

4. Wat heeft meer schadelijke impact het maken of het gebruiken van een laptop?

A	het maken	het gebruiken (stroom en data)	B
---	-----------	--------------------------------	---

Het goede antwoord is **A** B C D ☐ Alternatieve antwoorden mogelijk

Stap 2: Aan de slag - Duurzame keuzes

(45 min)

Slide 6: Vertel: Tijd voor een brainstorm ronde. *Wat helpt ook alweer écht om verborgen impact te verminderen, wat zijn de 'grote dingen' die je eerst kunt doen?* Reflecteer op de voorgaande lessen. Schrijf de antwoorden op het digibord in de mindmap. **Bespreek vervolgens met de klas:** *Hoe kun je anderen daarover effectief informeren? Hoe vergroot je je positieve handafdruk? En hoe breng je eigenlijk iets op een goede en leuke manier over op een ander?*

Vertel: Jullie gaan zo in groepjes aan de slag met een klassenpresentatie over het ImpactProject, om zoveel mogelijk anderen op school ook enthousiast te maken over alles wat jullie hebben geleerd. Dat doen jullie aan de hand van informatieve posters, leerslingers en/of een muurkrant. Jullie mogen zelf kiezen wat je gaat maken, misschien kiest jouw groepje wel voor een vlog? Het doel hiervan is:

1. Anderen op school duidelijk maken wélke keuzes het meeste verschil maken.

Grote dingen eerst.

2. Tips geven hoe je dat kan doen.

Ook goed om te weten: alle presentaties tellen mee voor de ImpactChallenge!

Vertel: Gebruik voor je presentatiemateriaal de informatie uit de brainstormronde en uit de werkbladen van de casuslessen, of zoek dingen op internet op (let op de bron). Gebruik zonodig de aanwezige knutselpullen.

Verdeel de klas in 6 groepjes.

Slide 7: **Vertel:** Hier zie je een voorbeeld.

Think Big Act Now (de maker van het ImpactProject) heeft voor verschillende thema's (eten, spullen, wonen en vervoer) hulpposters gemaakt. Zij noemen het de keuzeboom, die helpt mensen op weg: 'Wat maakt het mééste verschil? Begin bij de stam!' Het antwoord bij de keuzeboom voor eten is: plantaardig in plaats van dierlijk. Minder vaak rundvlees eten helpt echt. Je druk maken om de verpakking van je biefstukje helpt een stuk minder, had je het goed bij de quiz?

Grote dingen eerst

Wat kunnen we doen? Wat helpt echt?

KEUZEBOOM VOOR ETEN & DRINKEN

Wat maakt het mééste verschil? Begin bij de stam!

Slide 8: Vertel: En hier zie je wat voorbeelden van presentatiematerialen uit andere klassen.

Vraag: Wat zouden jullie willen gaan maken/doen? Kiest jouw groepje 1 thema, zoals een mobieltje/elektronica of kleding, of vertel je liever meer algemeen over verborgen impact? Bespreek of de groepjes zelf aan een resultaat werken (informatieve poster, vlogs) of werken de groepjes gezamenlijk aan een eindresultaat (informatiesliding, muurkrant)?

NB: In sommige klassen is het nodig om de groepjes minder keuze te bieden maar gewoon een thema en opdracht te geven. Verdeel de klas dan in 6 groepjes, geef ieder groepje een presentatievorm en een thema (uit de casuslessen en over verborgen impact in het algemeen).

Deel het werkblad en het knipvel uit.

Vertel: Jullie gaan nu rustig met je groepje aan de slag.

Spreek met elkaar af wie wat gaat doen. Eerst beslissen wát jullie gaan maken, dan de taken onderling verdelen: wie gaat er informatie opzoeken, knutselmateriaal verzamelen, tekenen, plakken en knippen etc.

Gebruik voor posters als je wil het logo van het ImpactProject en de 'facts to impress' uit het knipvel.

NB: De leerlingen onderzoeken (in overleg met de eigen leerkracht) locaties op school of elders, waar de posters of andere werken goed opvallen (bijvoorbeeld in de gang of in de aula, docentenkamer) en opgehangen mogen worden. Betrek de buurt erbij waar mogelijk, laat de leerlingen onderzoeken of de gemeente zou kunnen helpen. Groepjes die een vlog hebben gemaakt kunnen overleggen wanneer, waar en aan wie ze deze mogen presenteren. Optioneel kunnen de leerlingen in andere klassen er ook iets over vertellen of hun vlog laten zien. Zijn de presentaties nog niet af, neem dan extra tijd de komende week om eraan door te werken en plan eventuele presentaties op een later moment in. Maak bewijsfoto's van het presentatiemateriaal en vul alles in op de ImpactChallenge-lijst.

Stap 3: Afsluiting

(5 min, klassikaal)

Slide 9: Vertel: Het impactProject is nu afgelopen, maar verduurzamen is natuurlijk nooit klaar. Daar mag je zoveel mee doen als je kan en wil!

Praat er thuis nog eens over, vertel wat je het meest opvallend vond van wat je geleerd hebt. Niets moet, alles mag, je doet wat je kan en wat er bij je past, wat voor jou goed voelt en vooral waar je blij van wordt, dat helpt! Denk nog maar eens aan het positieve effect van jouw handafdruk!

Zo nu en dan komt er ook nog een vraagkaartje van het ImpactProject voorbij op het Digibord. Dan kunnen we het er in de klas samen weer even over hebben. En wie weet winnen we de Impact Challenge wel! De winnaar hoort het eind juni!

Vraagkaartjes

Om met de leerlingen over dit onderwerp in gesprek te blijven kunt u de vraagkaartjes gebruiken. Er zijn vijf soorten vragen die u met de volgende links in LessonUp kunt tonen:

[Dilemma-kaarten](#)

[Stelling-kaarten](#)

[Denk-kaarten](#)

[Kennis-kaarten](#)

[Gespreks-kaarten](#)

[Bonus-kaart](#)